

El rebost

**Trotalibros Editorial,
un camí fet
de petits miracles**

Jan Arimany

Editor de Trotalibros Editorial

S'han escrit tones de llibres sobre com escriure.¹ Els que desitgen fer-ho² tenen a la seva disposició un oceà immens de literatura que intenta posar llum sobre els misteris més inescrutables d'aquest art i explorar les entranyes ignotes que s'amaguen com engranatges secrets rere la façana d'una història: com enfrontar-se a la buidor absoluta —absorbent com un forat negre— que espera hostil en una pàgina en blanc; com atrapar les cobejades muses i exprimir-les fins que, agòniques, et lliurin l'obra-mestra-definitiva-i-futur-clàssic™; com crear personatges que transcendeixin la novel·la fins a convertir-se en persones, després d'enfil·lar-se pels marges i superar la gàbia de la pàgina escrita. Narradors divins, narradors humils, narradors en qui no pots confiar, narradors que et miren, que t'acusen; el detall descriptiu del realisme, la sordidesa del naturalisme, les possibilitats del realisme màgic, la confusió de l'absurd, el pessimisme existencialista, el trepidant monòleg interior, les analepsis, *in media res*, la conjugació de ritme i profunditat, les cambres pròpies; rius de tinta i hectàrees de boscos del Canadà i l'Amazones convertits en textos que, amb sorprenent aplom, uneixen astres —que si Hemingway escrivia dret, que si Dylan Thomas ho feia dins d'una banyera, que si García Márquez descalç i Victor Hugo despullat, que si la tinta verda de Neruda, la ginebra de Fitzgerald i els cinquanta cafès diaris de Balzac— i creen constel·lacions rocambolesques a la recerca de la fórmula infal·lible de la genialitat literària. **“Però i si el que vull**

1 En la majoria de casos sobre com escriure bé, però no necessàriament.

2 En la majoria de casos els que desitgen fer-ho bé, però *ut supra*. La llista de motius possibles és infinita (i del tot irrellevant per al propòsit d'aquest article): de la vocació (la història que sacseja l'interior buscant una sortida com lava subterrània) a la vanitat (la foto en blanc i negre acariciant-se la barbeta a la solapa, el nom complet a la coberta), passant pel reconeixement (es comença a preparar el discurs d'agraïment dels premis futurs havent escrit una sola frase del llibre) i l'autoteràpia (enfrontar-se, armat amb la paraula escrita, als monstres —traumes, inseguretats, remordiments, pors— que esperen en la temible foscor de sota el llit).

no és escriure, sinó editar?”, vaig pensar davant d'una pantalla impertèrrita, al despatx d'advocats d'Escaldes on feia dos anys que treballava, “i si el que vull és crear la meva editorial?”.

Havia arribat a la conclusió que això —editar llibres— era el que volia fer,³ i estava disposat a deixar de ser tripulant del transatlàntic de l'advocacia per passar a ser polissó d'aquesta barqueta tan incerta com encantadora. “Auditor? Ah, mira que bé, no et feia de números, a tu!”, em responien els que s'interessaven per aquest canvi de rumb professional que encarava. Els corregia amablement, conscient que, apartant el fet que el salt d'advocat a auditor és més coherent que el d'advocat a editor, fins i tot molts lectors habituals no acaben de situar aquest ofici; conscient que si l'edició els evoca una imatge és la de l'home gras, encorbatat, puro a la boca, que combina promeses de grandesa futura amb copets a l'esquena del desgraciat escriptor-revelació a la gala d'un premi literari decidit d'antuvi en un departament de màrqueting.⁴ Efectivament, l'edició —com tants altres oficis

3 Ja havia passat pel desig de dedicar-me a la resta d'oficis lligats al llibre. Les celles alçades de la professora de primària quan declares que vols ser il·lustrador o bibliotecari entre futurs astronautes, futbolistes i bombers. A partir d'aquí, “escriptor” quan d'adolescent tenia moltes coses a dir (i poques coses que m'interessés escoltar), “llibreter” quan em va tornar la fam insaciable de llegir, i “traductor” quan, entusiasmat, vaig aconseguir llegir el meu primer llibre en anglès.

4 En el qual, com seguint els rituals ancestrals dels oracles de l'Antiga Grècia, interpreten algorismes, capten i anticipen tendències, debats candents i temes virals, tradueixen els seguidors a les xarxes socials de moda dels candidats al premi en vendes potencials, segueixen el pas que toqui de la coreografia estratègica de la companyia, localitzen els talons d'Aquil·les de la competència i, finalment, entreguen el Somni Mestre, la profecia, el veredicte de l'obra guanyadora, que, d'altra banda, encara no ha estat escrita perquè se li encarrega al malaurat escriptor com s'encarrega un vestit fet a mida al modista (l'oracle contemporani ja no prediu el futur, tampoc l'anuncia; el construeix en la fosca, el dissenya meticulosament al seu laboratori i el deixa anar com —segons les teories de la conspiració— una empresa farmacèutica va deixar anar el coronavirus en un racó humit i brut del mercat de Wuhan). En el carnestoltes continu dels nostres temps, el departament de màrqueting es converteix en el departament editorial i, aquest, en el de màrqueting (el jurat i els editors són el circ que blanqueja els manaments de l'oracle). Aquesta distopia donaria per un número sencer de l'*Ex-libris Casa Bauró*.

de la cadena del llibre⁵— només es deixa veure quan es fa malament. Jo ho havia començat a descobrir quan, el 2012, estudiant el primer curs del grau de Dret, vaig crear un blog de ressenyes literàries per compartir les meves impressions sobre els llibres que llegia. Amb el propòsit de transmetre la meua visió de la literatura,⁶ li vaig posar “Trotalibros”, i sense saber-ho, i per primera vegada, arribava puntual a una festa: el boom dels blogs literaris. Aquest fenomen va fer que les editorials desviessin una petita part dels seus esforços de promoció cap a aquests nous mitjans tan amateurs com influents sobre una part considerable del públic de lectors. **Era la llavor de l'imperi del lector, de la caiguda dels desacreditats suplementos culturals⁷ i l'auge de les xarxes socials com a eina de recomanació principal.** Això em va permetre començar a conèixer els editors, parlar-hi i reconèixer la seva empremta⁸ en la coherència de la seva línia editorial. “Ah, d'acord, editor, i què faràs?, imprimiràs els llibres?”, em respon la persona interessada. I no, l'editor no imprimeix (això ho fa la impremta), ni escriu (l'escriptor), ni tradueix (el traductor), ni corregeix (el corrector), ni maqueta (el maquetista), ni dissenya (el dissenyador), però, d'alguna manera, fa tot això perquè

5 Traductors, correctors, maquetistes, impressors, etcètera. Els mateixos autors es fan tangibles quan escriuen malament i, en canvi, desapareixen rere la història quan ho fan bé.

6 La literatura com a viatge en el concepte homèric del viatge de l'Ítaca de Kavafis, és a dir, el doble viatge: geogràfic i vital, físic i mental, cultural i íntim. Si al nòmada que viatja pel món no se'l considera ferit pel mal de la inquietud, sinó rodamon (*trotamundos*), per què el nòmada literari és lletraferit, i no rodallibres (*trotalibros*)?

7 Imatge mental del crític gastronòmic repel·lent i amargat de *Ratatouille* en aquella meravellosa escena en la qual, en tastar un plat, rememora les llums, les aromes i les sensacions de la seva infantesa, quan la seva mare li preparava el dinar (escena inspirada, per cert, en la cèlebre magdalena de Proust, al primer volum d'*A la recerca del temps perdut*).

8 Els seus gustos, les seves manies, les seves ideologies, els seus interessos, les seves inconcinències, tot allò que ni l'editor més professional i fred pot amagar quan té poder de decisió, quan té marge de maniobra, quan pot triar què publica i què no.

ho idea, ho coordina i, en definitiva, ho dirigeix.⁹ **Potser el valor afegit més visible que aporta l'editor (i més ara que existeix l'autopublicació) és la selecció, però realment el seu criteri conjuga totes les aportacions dels professionals que omplen el procés que es desplega des del moment que compra uns drets d'autor fins que arriba a les mans dels lectors.** A aquestes alçades cal diferenciar les dues concepcions de l'ofici d'editor, que els anglosaxons —amb una sensibilitat que diu molt de com d'avançats arriben a estar en aquest sentit— distingeixen clarament. *L'editor* és la persona que acompanya l'autor i treballa la matèria primera que és el seu manuscrit, l'ull neutral que suggereix millores, que afina la història, que retalla, que critica, que s'avança a les impressions del lector per millorar l'esborrany. D'altra banda, tenim el *publisher*, que és qui dirigeix i coordina totes les fases posteriors del llibre, la mà que posa els diferents ingredients a la sopa,¹⁰ el que mou els fils dels diferents talents que té a la seva disposició perquè es materialitzin en la seva idea de llibre.¹¹

9 Quan era petit, una vegada els meus pares em van portar a un concert d'orquestra. De seguida em va cridar l'atenció el director que, sense tocar cap instrument, amb una vareta a la mà que sacsejava en moviments ara grandiloqüents, ara com qui acaricia tendrament el cos d'una amant, tenia un paper protagonista a l'escenari. Els vaig preguntar als meus pares què feia i em van explicar que era qui coordinava els músics, que sense els seus moviments màgics l'harmonia es tornaria soroll coix, sense rumb ni propòsit col·lectiu. Només quan he estat editor he entès de veritat el paper fonamental del director d'orquestra. **La diferència rau en què, en el món de la música, el paper del director mai no és posat en dubte (ni en el món del cinema), mentre que molts defensors de l'autopublicació proclamen que l'editor no és necessari (ni desitjable, a parer dels més superbs), i publiquen llibres que representen i superen amb escreix l'hipotètic despropòsit musical que em van descriure els meus pares aleshores.**

10 És evident que l'ingredient principal és el text, però no és l'únic.

11 Em nego a anomenar-lo *producte* (tot i que, més enllà de consideracions idealistes —m'hi nego perquè soc un idealista incorregible—, i aterrant-ho al sistema capitalista, ho acaba sent), però en aquest punt ens interessa el concepte més material del llibre, l'objecte fet de cartró, paper i tinta que acaba a les lleixes d'una llibreria o una biblioteca, un concepte que fins i tot abasta la seva posterior comunicació i promoció.

Com qui es prepara per al gran salt, em vaig anar omplint els pulmons de referents propers (Joan Sales, Eugènia Broggi, Mario Muchnik, Laura Huerga, Aniol Rafel, Maria Bohigas, Jorge Herralde, Esther Tusquets, Silvia Querini, Jaume Vallcorba...) i remots (Maxwell Perkins, Robert Gottlieb, Italo Calvino, Kurt Wolff...).¹² També em vaig llegir diferents manuals i assajos sobre edició, i vaig identificar, per exemple, la doble naturalesa de l'editor, perquè aquest ofici, com qualsevol altre ofici cultural, té dues ànimes igual d'importants. Per un costat, hi ha l'ànima d'empresari que ha de tenir qualsevol empresa. És a dir, els números han de quadrar, les vendes¹³ han de donar beneficis i l'editorial ha de ser rendible. Aquesta ànima és la més freda i implacable, és la raó de ser que comparteixen totes les empreses, siguin culturals o no. La primera conseqüència d'això és que no sempre podràs publicar el que més t'agrada, sinó el que tindrà més públic. Però existeix una segona ànima en l'ofici d'editor, la que és més pròpiament cultural, la que fa que ni tan sols els empresaris més destacats en tots els rànquings de prestigioses revistes americanes puguin ser bons editors.¹⁴

Has d'haver llegit molt per ser editor, perquè només havent gaudit llegint molt s'obté aquella intuïció, aquell olfacte a l'hora de llegir un manuscrit, aquell pressentiment que tenen els pescadors i els pastors en mirar

12 A diferència dels aspirants a escriptors, als aspirants a editors no ens és gens fàcil trobar referents en el nostre terreny. Maxwell Perkins —una de les figures més llegendàries del ram, editor d'escriptors com Hemingway, Fitzgerald o el meu admirat Thomas Wolfe— deia que l'editor havia de ser anònim, i aquesta tradició d'anonimat i discreció absoluta de l'editor contribueix a invisibilitzar la seva feina i a aixecar un mur difícil de superar per als que es volen dedicar a aquest ofici.

13 En el cas que n'hi hagi.

14 El sector del llibre, suposo que com qualsevol sector cultural, té el que es coneix com a mecenes. Gent que ha fet molts diners en altres sectors més rendibles i que, per amor a l'art, obre llibreries o editorials. Hi ha centenars d'exemples d'editorials naufragades pels seus rumbos capritxosos a cops de desmesurades ampliacions de capital.

el cel, una palpitació que és la decisiva a l'hora de triar entre publicar o no un llibre. Aquestes dues ànimes no

tenen una convivència pacífica, estan constantment en xoc, i aquest conflicte es va controlant publicant de tant en tant una bogeria.¹⁵

A poc a poc, a les meves ressenyes anaven guanyant espai les consideracions pròpiament editorials, que valoraven elements més enllà de l'obra en si i entraven a explorar la coherència del llibre dins d'una col·lecció específica, l'adequació del disseny i la tipografia a la novel·la, com es vertebraven i desenvolupaven els segells editorials, la

seva idiosincràsia, la seva evolució, els trets originals que els atorgaven identitat. Aleshores ni tan sols somiava a crear la meua pròpia editorial, però em moria de ganes de veure per dins les editorials que tant admirava des de fora, de treballar-hi activament, de ser partícip d'aquest procés fascinant. Sentia que el que em feia vibrar era allò i que, si no saltava en aquell moment de la meua vida, no ho faria mai.

Així que el 2018 vaig saltar. Vaig deixar la feina al despatx d'advocats, vaig matricular-me a un màster d'edició internacional a Londres¹⁶ i

Jan Arimany a la seu de Trotalibros a Andorra la Vella

15 I. e. un llibre extraordinari que, no obstant, no és probable que es vengui gaire.

16 El meu *Major Project* per al màster va consistir a idear la meua pròpia editorial. Això em va

vaig crear un canal de YouTube en el qual, per primera vegada, ja no escrivia les meves impressions dels llibres que llegia, sinó que m'expressava davant d'una càmera. El canal va créixer ràpidament¹⁷ i, un any després, ja era a Barcelona fent pràctiques a Edicions del Periscopi primer i treballant a Vicens Vives després. Aquestes experiències em van ajudar a anar adaptant la idea de Trotalibros Editorial a la realitat. **Què podia aportar una nova editorial a un mercat saturat de novetats en el qual es publicava el doble que a França i es llegia la meitat?** La idea inicial de Trotalibros Editorial havia estat crear una col·lecció de tapa dura dels clàssics imprescindibles de la literatura, amb la desmesurada ambició de convertir-se per al mercat en castellà en el que Everyman's Library és per al mercat anglosaxó o La Pléiade per al mercat francòfon. Però de seguida vaig veure que era inviable.¹⁸

El desembre del 2019 em vaig llançar de ple en el projecte de Trotalibros Editorial.¹⁹ El seny i la rauxa han estat presents en tot moment

forçar a pensar per primera vegada en Trotalibros Editorial: en com seria i quin tipus de llibres publicaria, a integrar i agrupar idees fantàstiques soltes en un projecte coherent i amb cara i ulls, i descartar-ne d'altres.

17 Quan vaig crear el canal de YouTube existien molts *booktubers*, però gairebé tots de literatura juvenil. Hi havia un inexplicable buit de contingut literari per a adults a la plataforma. En part va ser precisament aquest buit el que em va empènyer a crear-lo. Des d'aleshores s'ha anat creant tota una comunitat de *booktubers* de literatura adulta comparable a la de literatura juvenil.

18 O com a mínim era inviable si no es duia a terme des d'un gran grup editorial, tenint en compte, per exemple, l'existència del segell Cátedra (Alianza), que té una immensa col·lecció de clàssics amb material crític, tot i que l'edició, el format i la promoció divergeixin molt de la meua idea primitiva de Trotalibros Editorial. També cal tenir en compte que els segells que prenia com a referència tenien una gran editorial al darrere (Penguin Random House en el cas d'Everyman's Library i Éditions Gallimard en el cas de La Pléiade).

19 En aquell moment vaig comprovar la buidor insondable que experimenta l'escriptor davant d'una pàgina en blanc, el mareig davant tot el ventall de possibilitats que se't desplega, el batec accelerat d'expectativa, però també de temor. La sensació del dia D i l'hora H, del moment de la veritat, quan tots els tràmits burocràtics per iniciar l'activitat han estat degudament

en l'ànima d'aquesta empresa editorial, no només en la selecció dels llibres del catàleg, també en decisions com establir-se a Andorra, fora dels principals centres culturals literaris,²⁰ desobeint qualsevol manament racional. Havent nascut i crescut a Andorra i havent trobat a faltar moviment cultural en el seu moment, tenia clar que Trotalibros Editorial hauria d'assumir un cert paper social com a agent cultural si volia aportar alguna cosa a l'obertura i la diversificació del país i utilitzar-la com a plataforma d'exportació de literatura catalana.²¹ Vaig recórrer llibreries de segona mà i vaig començar a enviar correus electrònics a agències literàries i editorials estrangeres per interessar-me per llibres que inexplicablement no es trobaven. El primer contracte de cessió de drets d'autor que vaig signar²² va ser el de *La guardia*, de Nikos Kavadias, un dels llibres més arriscats que he publicat fins ara i, precisament per això, elegit per ser el primer.²³ Va ser complicat contactar amb la neboda de Kavadias, una dona de més de vuitanta anys que vivia a Atenes, només parlava grec i no tenia correu electrònic, però més complicat va ser aconseguir els drets d'obres com ara *El palacio de hielo*, de Tarjei Vesaas, o *Soledad*, de Víctor Català, és a dir, els drets gestionats per agències i editorials que, abans de

complets, quan tots els preliminars ja s'han dut a terme..., un moment de silenci tens i fèrtil per a la gènesi.

20 I. e. Madrid i, sobretot, Barcelona.

21 Aquesta segona cara del paper social de l'editorial es començaria a materialitzar amb les traduccions al castellà de *Solitud*, de Víctor Català (Trad. de Nicole d'Amonville Alegría), i *Els nois*, de Toni Sala (Trad. de Carlos Mayor).

22 Il·lusionat, impacient, sense acabar-m'ho de creure del tot i alhora —per què negar-ho— cagat de por.

23 Com a recordatori per al futur (en cas que l'editorial prosperés) que el risc és a les mateixes arrels del projecte editorial, que per publicar el que tothom publica més valdria tornar a l'advocacia, que si vaig començar amb un llibre poètic, laberíntic i políticament incorrectíssim com *La guardia*, citant l'immortal Miquel Martí i Pol, "tot està per fer i tot és possible".

cedir els drets d'explotació d'una obra, s'interessen per aspectes com el distribuïdor de l'editorial²⁴ o el catàleg que té.²⁵

Una de les últimes decisions que vaig prendre abans d'enviar *La guardia* a impremta va ser la nota de l'editor. De fet, ja se m'havia acudit molt abans de pensar a crear una editorial pròpia, en una presentació que va fer l'editora de *Lumen*, Silvia Querini, a la llibreria *L'Espolsada*, sobre el procés d'edició de la tetralogia de Nàpols d'Elena Ferrante. Ens va parlar de com havia estat la relació amb l'autora, que escriu sota pseudònim i des de l'anonimat, i mil curiositats més de com s'havien cuinat aquells llibres que acabarien sent un fenomen literari. **M'ho vaig passar tan bé en aquella presentació que me'n vaig anar amb la frustració de no saber com havia estat el procés editorial de cada un dels llibres que llegia, de no poder sentir el seu editor defensant la decisió de publicar-lo**, què l'havia portat a triar aquell llibre i no un altre. L'objectiu de les notes de l'editor no són explicar el llibre (cada lector l'haurà llegit i entès d'una manera diferent i totes les interpretacions són legítimes), sinó que té una doble voluntat: explicar què hi vaig veure per haver decidit publicar-lo i fer transparent tot el procés, des del descobriment del llibre²⁶ fins a les aventures viscudes al llarg de la seva edició. Més d'un lector m'ha fet saber que aquesta part té una tercera funció (del tot involuntària per part meua) de comiat, de fer aterrar suaument el lector de la història de la ficció a la

realitat.²⁷ Les notes de l'editor són, en definitiva, unes pàgines finals en les quals em permeto dirigir-me directament al lector i parlar-hi una estona.

Un cop superat el triangle de les Bermudes dels agents literaris, la distribuïdora i la incertesa de la pandèmia, la recepció del projecte, que es va presentar el 12 de desembre del 2020 a YouTube, va ser increïble; molts lectors van connectar immediatament amb la idea de l'editorial, la primera del món nascuda de les xarxes socials, així com amb el tipus de llibres que publicava i amb el format de tapa dura i disseny fresc.²⁸ Des d'aleshores he intentat mantenir-me fidel a la línia editorial, combinant llibres més accessibles a un públic ampli de lectors —com *Adiós, señor Chips*, de James Hilton; *Mariana*, de Monica Dickens, o *Vera*, d'Elizabeth von Arnim— amb llibres més agosarats estilísticament —com *La guardia*, de Nikos Kavadias; *Hielo*, d'Anna Kavan, o *Cares enmig de l'aigua*, de Janet Frame—. En l'encara breu història de l'editorial he tingut la sort de treballar amb grans professionals del sector que solen ser invisibilitzats en l'opac procés editorial, gent que estima

Sant Jordi 2022, el primer de l'editorial a Barcelona

24 Encara no tenia distribuïdora perquè el primer que et demana una distribuïdora és el pla editorial de, com a mínim, el primer any d'activitat.

25 Encara no tenia catàleg perquè el primer que et demana una agència literària per cedir-te uns drets és la distribuïdora. El cercle viciós que crea aquesta nota amb l'anterior és el mur més complicat de superar a l'hora de posar en marxa una editorial.

26 Alguns descobriments són realment interessants, com quan vaig descobrir *Canción del ocazo*, de Lewis Grassie Gibbon, escoltant una conversa aliena en una biblioteca.

27 Analogia descartada per descarada: les notes de l'editor acaben sent una cosa semblant a l'ibuprofèn de la ressaca lectora.

28 Obra del taller de disseny andorrà *Klapp*, dels dissenyadors Roger Cortés i Marta Farrés. Des dels inicis hem anat millorant les edicions, eliminant el codi de barres de la contracoberta i posant-lo a les guardes, afinant el retrat interior de l'autor o canviant el material de la tapa, fent-lo més resistent.

la literatura i que, moltes vegades de manera desinteressada, dedica moltes hores a aportar el seu talent a molts llibres. Com explicar les videotrucades partint-nos de riure a altes hores de la matinada mentre revisàvem un text amb la correctora Marisa Muñoz? Com explicar el nivell de meticulositat d'un traductor que reescriu una obra literària en una altra llengua? Una de les coses que vaig tenir molt clar des del principi era que, per molt minimalista que volgués fer el disseny de la coberta, el nom del traductor havia de constar-hi.²⁹ A part d'això, totes les edicions inclouen una nota biogràfica del traductor al costat de la de l'autor i tant la nota de l'editor com el colofó posen el focus en totes les persones que han fet possible cada llibre.

Tots els títols de la col·lecció Pytheas, el setembre del 2022

²⁹ Aquesta és una vella reivindicació de totes les associacions de traductors. Tot i que encara hi ha moltes editorials que no ho fan, cal dir que s'ha avançat molt. Abans, en moltes edicions no constava el nom del traductor ni tan sols a l'interior del llibre.

De tots els llibres que he impulsat fins ara, el més boig ha estat *La mirada del ángel*, de Thomas Wolfe. Es tracta del meu llibre preferit juntament amb *Cien años de soledad*, però té gairebé vuit-centes pàgines, cosa que el converteix en un projecte d'alt risc financer. Va ser l'amic i traductor Miguel Ángel Pérez Pérez, a qui vaig conèixer a les xarxes socials i que havia traduït *Canción del ocaso*, qui em va animar a tirar-lo endavant. Malauradament va ser la seva última traducció, ja que va morir poc després de manera fulminant, i també per això aquest llibre és per a mi el més especial de tot el catàleg. Com dic a la seva nota de l'editor, tingui futur o no l'editorial, ha valgut la pena només per haver pogut publicar aquesta novel·la monumental i haver-la treballat amb en Miguel Ángel.

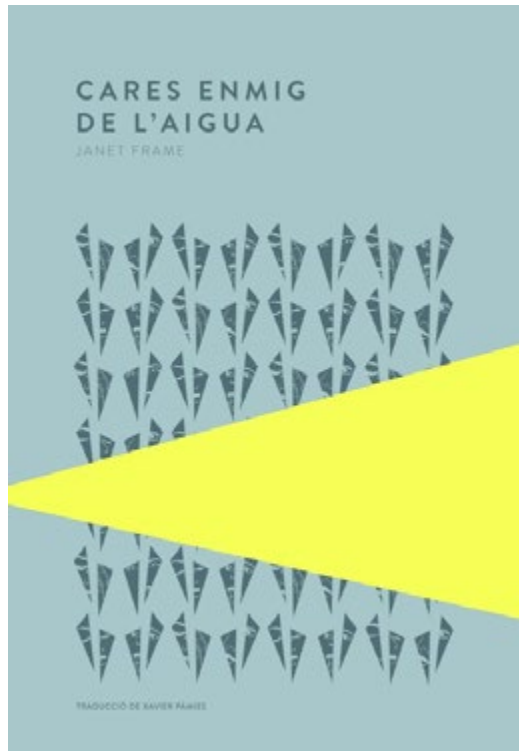

La mirada del ángel, de Thomas Wolfe, amb traducció de Miguel Ángel Pérez Pérez, publicat el març del 2022

Tot i que en un principi totes les polítiques de suport cultural del **Ministeri de Cultura** reduïen la literatura al valor lingüístic de foment del català,³⁰ aviat van apreciar el valor d'una empresa cultural ambiciosa a Andorra i van introduir progressivament alguns canvis, tant en les subvencions culturals com en les adquisicions de les biblioteques que, encara que no permetin la competitivitat efectiva amb les editorials espanyoles (que obtenen suport de les administracions

³⁰ Cosa que mai ha passat en altres arts com el cinema o la música i que respon a una concepció molt bàsica de la literatura.

catalanes, espanyoles i europees), fan que no sigui un disbarat dur a terme un projecte com aquest a Andorra. La integració de la **Biblioteca Nacional d'Andorra** al sistema DILVE, l'organització d'un esdeveniment literari al país, l'actualització de la legislació de drets d'autor i la creació d'una llei del llibre, la simplificació dels tràmits duaners i la presència a la **Feria del Libro de Madrid** per a mi s'erigeixen com les fites més importants perquè Andorra esdevingui una àgora cultural i literària de referència internacional.

Cares enmig de l'aigua, el primer títol publicat en català per l'editorial, a la col·lecció Colom. A la segona imatge, cartell d'una de les dues presentacions que va fer l'editorial a la Setmana del Llibre en Català, en concret del títol *El tercer casament*

Qui ho hauria dit? Qui hauria dit que abandonaria la carrera d'advocat per dedicar-me a un ofici del qual em vaig enamorar a través d'un blog de ressenyes literàries? Qui hauria dit que Trotalibros Editorial, el meu somni d'editorial, es faria realitat? Qui hauria dit que gent com el traductor Miguel Ángel Pérez Pérez o la correctora Marisa Muñoz s'hi sentirien com a casa i aportarien el seu talent per fer-la créixer? Qui hauria dit que funcionaria tot plegat? Qui hauria dit que ho faria al meu país, a Andorra? Qui hauria dit que durant el primer any estaria fent segones i terceres edicions? Qui hauria dit que en poc més d'un any ja arribaria a països com Mèxic, Xile, Uruguai o Perú? Qui ho hauria dit? I és que Trotalibros Editorial és precisament això: un viatge d'esforç, il·lusió i amor desbridat per la bona literatura, un camí fet de petits miracles alineats, una odissea cap a l'esquiva llum verda del far que s'entreveu entre la broma del present.

"Però i si el que vull no és escriure, sinó editar?", vaig pensar davant d'una pantalla impertèrrita, al despatx d'advocats d'Escaldes on feia dos anys que treballava, "i si el que vull és crear la meva editorial?". "Ah, no busquis manuals ni referents, no serà pas un camí planer ni et puc garantir cap èxit", em respondria ara, "però, amb tot, val la pena; t'asseguro que mai t'ho has passat tan bé".

